

א

ב

בג"צ מס' 327/63

ג

הנרי רעליזה מזרחי נגד שר-העבודה, ואח'

בבית-המשפט העליון בשבתו כבית-משפט גבוה לצדק
[22.1.64]

ד

לפני השופטים זילברג, ויתקון, הלוי

חוק שעות עבודה ומנוחה, תשי"א-1951 [סה"ח 76, ע' 204],
סעיפים 30 (ב), 30 (א) (5), 30 (א) (6).

ה

העותרים, שעברו אצל המשיב מס' 2, הגישו בקשה בפני הממונה לגביית השכר באילת לתש"ל
לום שכר מולן לשעות נוספות ותגים, על-פי חוק שעות עבודה ומנוחה, תשי"א-1951. התעוררה
מחלוקת בדבר סוג העבודה של העותרים, והותלט למסור את השאלה להכרעת המשיב מס' 1.
הממונה על יחסי עבודה, שאליו הועבר הענין, החליט כי עבודתם של העותרים בבית-מלונן של
המשיב מס' 2 היא בגדר "תפקיד הנהלה", והיא גם אינה מאפשרת למעביד "כל פיקוח על שעות
עבודה ומנוחה שלהם", במובן סעיף 30 (א) (5) ו-30 (א) (6) לחוק שעות עבודה ומנוחה, תשי"א-
1951, ולכן אין החוק האמור תל עליהם. העותרים הגישו עתירה למתן צד-על-תנאי נגד המשיבים.
הם טענו, בין היתר, כי למרות הכתוב בהסכם שהותלט להעסיק את העותרים לנהל את המלון,
התכוננו הצדדים למעשה לעבודות אחרות שאין להן קשר עם הנהלה. כן טענו, כי הממונה על יחסי
העבודה התייחס בחיבה יתירה למשיב מס' 2, והוא צריך היה "לפסול את עצמו לרגלי היכרות
למעביד ולא לעובד".

ו

בית-המשפט העליון, בדחותו את הבקשה, פסק —

א. אין בית-משפט זה מוכן, על יסוד האשמות כלליות, לפסול את החלטת הממונה
על יחסי עבודה. היכרות בלבד עם בעלי-דין אינה פוסלת את השופט מלשבת במשפטו של
זה.

פסקי-דין, כרך יח, תשכ"ד/תשכ"ה:1964

434

השופט זוסמן

להשתמש בברירת הביטול ואין אחרת זולתה. לפני השופט המלומד היה תצהירו של עורך-דין אפלבום אשר הצהיר בסעיף 5, שלפי מיטב ידיעתו והבנתו ההסכם לא בוטל מעולם. עוד הצהיר — ואומנם שוב דק לפי מיטב ידיעתו — שלא הופעל מנגנון הביטול שנקבע בסעיף 10 (א) להסכם ולא ניתנה הודעת ביטול על-ידי עורך-דין חוטר-ישי. בתצהיר שכנגד שהוגש על-ידי עורך-הדין פ' גולדמן מטעם המשיב מס' 3 לא נסתרה טענתו של המצהיר מטעם המבקשים. נמצא שלא היה כל יסוד לסברתו של השופט שהחזוה עצמו מראה כי סמכות הבורר פקעה עקב כוונתם של המשיבים לבטל את החזוה.

3. נימוקו השני של השופט היה, כי ידוע לו שעורך-הדין חוטר-ישי נתמנה בחזוה לתפ-קיד הבורר בגלל היחסים האישיים שהיו לו בזמנו עם המשיבים שהוא גם ייצג אותם, וידיעה זו שאב השופט מתוך שדן במשפטים אחרים הנוגעים לאותם בעלי-הדין. כאן מן הראוי להדגיש את השוני שבין סעיף 6 (1) (ב) לבין סעיף 6 (1) (ד) לפקודת הבוררות. במקרה האמור בסעיף 6 (1) (ד), מקום ששטר-הבוררות מגלה שהצדדים לא התכוונו למינוי בורר אחר במקום הבורר שנתמנה על-ידיהם, בית-המשפט אינו מוסמך למנות בורר אחר. מה שאין כן בסעיף 6 (1) (ב) שהוראתו אינה מסוייגת בדרך זו. טוענים באי-כוח המשיבים שגם לענין מינוי הבורר על-פי סעיף 6 (1) (ב) ניתן לבית-המשפט שיקול-דעת, ובית-המשפט רשאי לסרב למנות בורר אם נראה לו שהבורר אשר נתמנה על-ידי הצדדים בשטר-הבוררות התמנה בשל סגולותיו המיוחדות שאין להן החליף. אני מסכים לטענה, כי אומנם נמסר דבר המינוי לשיקול-דעתו של בית-המשפט, ובכואו לדון בבקשת מינוי לפי סעיף 6 (1) (ב), הרשות בידי בית-המשפט להביא גם את הגורם האמור בחשבון. ואולם בעל-דין המסתמך על נסיבות מיוחדות כדי לשכנע את בית-המשפט להימנע ממינוי הבורר, חייב להוכיח את הנסיבות האמורות כדרך שמוכיחים טענה שבעובדה. בתצהיר שהוגש מטעם המשיב מס' 3 לא נאמר לענין זה אלא זאת כי "עלול להיות שמר אברהם ליטווינסקי, היינו המשיב מס' 3, יעמוד על דרישתו כי עורך-הדין חוטר-ישי, שהיה באי-כוחו, ישמש בורר, ולא אדם אחר". "עלול להיות" זה — איננו יסוד מספיק כדי לדחות בקשה למינוי בורר, ואין צריך לומר כי ידיעות אשר רכש לו השופט המלומד אגב דונו במשפטים אחרים אינן ענין לכאן, והשופט לא היה רשאי לפסוק על-פיהן. אין לו לדיין אלא מה שעיניו ראוה.

4. לפנינו טען באי-כוח המשיבים מס' 1 ומס' 2 ברוב כשרוננו, כי הוראות אחרות שבחזוה מצביעות על כך שעורך-דין חוטר-ישי נהנה מאמונם המיוחד של המשיבים, ואומנם יוצא הדבר בעליל מסעיף 12 לחזוה אשר בו קבעו המשיבים את עורך-הדין חוטר-ישי כנציגם לצורך ביצוע החזוה. אין ספק בכך כי עורך-הדין חוטר-ישי היה איש אמונם המיוחד של המשיבים, אך על אף ההוראות המרובות לענין הפעלת הבוררות וביטול החזוה לא נקבע בו דבר אשר ממנו ניתן להסיק שרק עורך-הדין חוטר-ישי, הוא ולא אחר, יהיה נאמן על המשיבים למלא תפקיד בורר. אילו התכוונו הצדדים לכך, שעם סירובו של בורר זה, יתבטל שטר-הבוררות, לא היה דבר קל מלהעלות כוונה זו על הכתב. משהסכימו הצדדים להביא ענינם לפני בורר, לכאורה מצוה בית-המשפט למנוע סיכול ההסכם, כאשר הבורר שנקבע ממאן לפעול.

הנאפט ויתקון

שלום חמה, וההתייחס אליו בהערצה רבה" — מכאן כי בא "עם החלטה בכיס מוכנה נגד העותרים" והוא צריך היה "לפסול את עצמו לרגלי היכרות למעביד ולא לעובד".

אין אנו מוכנים, על יסוד האשמות כלליות כאלו, לפסול את החלטת הממונה. מעולם לא שמענו כי היכרות בלבד עם בעל-דין תפסול את השופט מלשבת במשפטו של זה. שאם תאמר כן, מה יעשה שופט היושב בעיר קטנה ומכיר את כל התושבים שבה? אפילו בדיני ישראל המקפידים מאד מאד בענינים אלה (ראה את המקורות המובאים ב"בג"צ 10/59, פד"י, כרך יג, ע' 1182, (1), ב"ע 1188) הקדמת שלום מצד דיין לבעל-דין אינה פוסלת אותו לדון — אולי תפסול אותו במקרה ההפוך (השווה כתובות, דף ק"ה, ע"ב; באר היטב, שו"ע, סי' ט, ס"ק (ג)).

גם לעצם הענין נראה לנו, כי צדק הממונה בהחלטתו הג"ל. בהסכם מב/1 שהוצג לפנינו נאמר בפירוש כי: —

"הוחלט להעסיקכם (היינו: את שני המבקשים) לנהל את מלוננו בחוף האלמוג, אילת וכו'".

טענתו של באי-כוח המבקשים כי למעשה התכוונו הצדדים לעבודות אחרות, כגון טבחות, נהגות, סבלות, שאין כל קשר ביניהן לבין הנהלה של מלון, אינה מתקבלת על דעתנו כלל. ראשית, מפני שהיא סותרת את הכתוב בפירוש; שנית, מפני שהיא אינה מתיישבת עם המשכורת הגבוהה מאד שהתחייבו בעלי המלון לשלם (— 1,000 ל"י לחודש, בצירוף תשלום מס הכנסה, מס קליטה, וביטוח לאומי). צדק איפוא הממונה בהחליטו, כי על אלה אין חלות הוראות החוק הג"ל.

הבקשה נדחית.

השופט ויתקון: גם אני סבור כך, ולא הייתי מוסיף אלא זאת שבמשך למעלה ממחצית השנה עבדו העותרים בתנאים, שללא ספק הוציאו את עבודתם מכלל הזוק — חוק שעות עבודה ומנוחה, תשי"א-1951 — ורק לאחר תקופה ארוכה זו באים הם בטענה, שכאילו מה שקיבלו לפי הסכם העבודה הגיע להם בעד מספר שעות קצובות, ועדיין פתוחה הדרך לפניהם לדרוש שכר בעד "שעות נוספות". תביעה זו — נראה לי שלא רק מבחינת הדין אלא גם מבחינת הצדק והיושר אין לה על מה שתסמוך.

השופט הלוי: אני מסכים שיש לדחות את הבקשה.

לפיכך הוחלט לדחות את הבקשה.

ניתן היום, ח' בשבט תשכ"ד (22.1.1964).

השופט זילברג

ב. אין לקבל את טענת העותרים בדבר סוג עבודתם, ראשית — מפני שהיא סותרת את הכתוב בסירוש; שנית — מפני שהיא אינה מתיישבת עם המשכורת הגבוהה מאד שבעלי המלון התחייבו לשלם להם.

פסקי-דין ישראליים שאוזכרו:

[1] בג"צ 10/59 — ויקי לוי נגד בית-הדין הרבני האזורי, תל-אביב-יפו, ואח': פד"י, כרך יג, תשי"ט/תש"ך-1959, ע' 1182, 1188; פ"מ, כרך מ, תשי"ט-1959, ע' 279.

מקורות המשפט העברי שאוזכרו:
(לפי סדר אזכורם)

[א] כתובות, דף ק"ה, ע"ב.
[ב] באר היטב, שו"ע, סי' ט', ס"ק ג).

הערות:

לפסילת שופט עקב נטייתו לאחד הצדדים, עיין גם
Stone's Justices' Manual, 93rd Ed., p. 269

והאממכתאות שם.

עתירה למתן צו-על-תבאי המכוון למזיבים והדורש מהמשיב מס' 1 לבוא וליתן טעם, מדוע לא יבטל את החלטתו מיום 21.11.63, ב-תיק עבודה 290/63, שבה קבע כי אין חוק שעות עבודה ומנוחה חל על העותרים, בעבודתם בבית מלונו של המשיב מס' 2 (יצחק עפרון), הבקשה נדחתה.

יצחק דוד — בשם העותרים

צ"ל

השופט זילברג: בקשה זו מופנית כלפי החלטתו של הממונה הראשי על יחסי עבודה שפעל על יסוד סעיף 30 (ב) של חוק שעות עבודה ומנוחה, תשי"א-1951, והחליט כי העסקתם של המבקשים בבית-מלונו של המשיב השני, המלון חוף האלמוג, אילת, היתה בגדר "תפקיד הנהלה" במובן סעיף 30 (א) (5) של אותו חוק; והיא גם אינה מאפשרת למעביד "כל פיקוח על שעות העבודה והמנוחה שלהם" במובן סעיף-קטן (6), ולכן אין החוק חל עליהם.

אין כל עילה לבקשה זו. טרונייתו של בא-כוח המבקשים עם הממונה הראשי הנ"ל היא, כי נהג בחיבה יתירה ובהערצה רגה כלפי המשיב השני — "קיבל אותו בדרישת